

ס פ ו ר ת ש י ע י.

פידיריגו-דילי-אלביריגני, אהב ולא נאהב; הוא נספר את כל הנוני
למצוא חן בעיני אהובתו עד אשר לא נשאר לו כי אם בו אחד, ואותו
שחט לשימו למאכל לפניו ביום בואה לביהו, ומדע את רום רוחו
ומאהבנו והנשא לו ותביא לו נדונה רבה.

תמו דברי פימיטה, ותראה המלכה כי אין עוד איש לספר
מלבד דיאוניאוו, אשר לו הזכות להיות אחרון המספרים, ותחול לדבר
בספר פנים עליונות: „הנה הגיע עתה תורי, ואני אפתח פי, גבירותי
היקרות, לספר לכן דבר הדומה במקצת לספור אשר זה עתה שמענו,
לא רק למען תדענה מה מפליא כוח-חנכן לעשות בלב עדין, אך למען
תלמדנה להיות בעצמכן מעניקות את מתנות אהבתכן כל עוד אין דופי
בדבר, ולא תמיד תתנה למזל להדריככן, כי המזל יחלק אוצרות לא
לפי שיקול דעת כי אם לרוב ללא גבול וקצב.

דענה, אפוא, כי קופו די בוךגנה דוקניצי, אשר חי בימינו ואולי
עודנו כיום הנה איש נערץ וגדל-השפעה בעירנו, איש מזהיר בחכמה
וראוי לשם עולם הרבה יותר בזכות הליכותיו ומידותיו הנאות מאשר
בזכות יחושו האציל, כאשר זקן ובא בימים התענג פעמים רבות לספר
לשכניו ולאנשים אחרים על דברים אשר היו, וייטיב לספר אותם ברוב
חן ובמשטר ובכוח-זכרון ובצחות-לשון יותר מכל אדם אחר, בין
שאר דבריו היפים אהב לספר כי היה בפירינצי איש צעיר ושמו
פידיריגו בן פיליפו אלביריגני, אשר עלה על כל אבירי מדינת טוסקאנה
כאדיבותו ובמעשי גבורותיו, ויאהב האיש, כי כן יקרה לרוב האנשים
מבני האצילים, אשה עדינה אחת ושמה ג'ובאנה, אשר עלתה ביפיה
ובעליונותה על כל בנות פירינצי אשר היו בזמנה, ולמען יטה את לבו
לאהוב גם היא אותו, הרבה בחגיגות, במשחקי קרבות בתרבות ובחנינות
ובסעודות ומשלות מנות, ויפזר את כספו ללא מעצור.

ויוסף בדרכיו אלה, ויוציא כספים למעלה מיכלתו והכנסות לא
היו לו, עד אשר אולה פרושה מכיסו, כי קלה הדרך לעוני, ולא נשארה
לו כי אם אחוזה קטנה, אשר מהכנסותיה חי חיי דוחק, והי לו גם

בו אחד מטובי הבזים אשר בכל הארץ, ואש אהבתו עוד בוערת בו
כתמיד, אך בראותו כי לא תשיג ידו לחיות חיי בן עיר כאשר עם
לכבו, ירד לגור בקאמפי, מקום שם היתה אחוזתו, והי יוצא מפעם
לפעם לציד, וישא כרוב סבלנות את עניו מבלי לבקש עזרה מאיש,
ותגדל צניותו הלך וגדל.

ויהי היום ויפול בעלה של ג'ובאנה חולה על מטחו, וירא כי קרב
יום מותו, ויצו על ביתו; והאיש עשיר בנכסים, ויורש את כל רכושו
לכבו, אשר כבר תמו שנות ילדותו והי לנער, ואת אשתו ג'ובאנה האהובה
שם ליורשתו, אם ימות הבן לפני מותה מבלי להשאיר אחריו יורש
חוקי, וימת האיש, ותשאר ג'ובנה באלמנותה, והי מנהגה כמנהג הגבירות
במדינתנו, לצאת בכל קיץ יחד עם בנה אל אחת האחוות אשר היו
לה, והיא בקרבת האחוזה אשר לפידיריגו, ויתידד העלם עם פידיריגו
וימצא תענוג בצפרים וככלבים, ופעמים רבות ראה בעוף הבז אשר
לפידיריגו, וחמצא הצפור חן בעיניו וישתוקק לקבלה ממנו, אולם לא
העז לבקשה ממנו, כי ראה, מה יקרה לו ומה חביבה היתה עליו, וירבו
געוועי העלם לצפור עד אשר חלה מרוב געוועיו, ותתעצב האשה על
חלי בנה כי אהבת גפש אהבתו ולא חדלה מלעודדו, ותשאלהו מפעם
לפעם, היש דבר אשר אליו הוא משתוקק, ותפציר בו להגיד לה, כי
יהי הדבר אשר יהיה ותביאנו לו, אם רק תוכל להשיגו, וכאשר שמע
העלם את דברי אמו פעם אחרי פעם, אמר לה:

— אמי, אם יש לאל ירך להביא לי את הבז אשר לפידיריגו, כי אז
ידעתי כי אשוב לאיתני.

ותשקול האם את דברי בנה אשר שמעה ותחשוב כהנה וכהנה
למצוא דרך למלא את הפצו, לבה ידע כי אהב אוהה פידיריגו שנים
רבות והיא אף במבט עין אחד לא גמלה לו ולא נטתה חסד אליו
מעודה, ותאמר אל לבה: איך אשלח אליו או איך אלך לבקש ממנו
את הבז, ואני מפי כל איש שמעתי כי אין כמוהו בז טוב לעוף וכי
ישמרהו בעליו ככבת עינו? ואיך אמצא אומץ בלבי לגזול מעם איש
אציל את הדבר האחרון אשר נשאר לו לשמחו ולנחמו בעינו? ולא
סרה ממחשבותיה אלה, כי את זאת ידעה אל נכון, אשר אם תבקש

הנתן לה בקשתה, ולא ידעה מה תשיב לבנה, ולא ענתה לו דבר ותחריש. אולם באהרונה גברו עליה רחמיה על בנה, ותגמור אומר לעשות את חפצו, אך לא על ידי שליח, פי אם היא בעצמה תלך, ויעבור עליה מה, ותביא את הכו. ותאמר לבנה:

— הנחם עתה, בני, ואסוף את כוחותיך, ואני מבטיחה לך כי אלך ואביא לך את הצטור, ויהי זה הדבר הראשון אשר אמהר לעשותו למחרת הבוקר.

וישמח העלם, ויוטב שלומו בעצם היום ההוא.

ותצא האשה בבוקר השכם, ותקח גם אשה אחרת ללוותה, כדרך הגברות בצאתן לטויליהן, לבית הקטן אשר לפידיריגו ותבקש להתיצב לפניו.

והיום יום רע לציד, כי כן היו כל הימים ההם, ופידיריגו שולח את ידיו בעבודה קלה בגנו, ויהי בשמעו כי באה גזכונה הגבירה לראותו והיא בפתח הבית, ויתפלא לשמע אנניו, וירץ לקבל את פניה בשמחה רבה, ויברך אותה מרחוק ברוב ידידות וכבוד, ותרא האשה ותמהר לקראתה, ותאמר לו:

— שלום רב עליך, פידיריגו!

ותוסף ותאמר:

— באתי אליך לגמול לך טובה על כל הסבל אשר סבלת בגללי באהבתך אותי ולא ראית שחר לחקוותיך. וזה הגמול אשר אגמול לך: הנה הבוקר אסעד על שולחנך, אני וחברתי אשר אתי, סעודת ידידים ורעים.

ויען פידיריגו בענות-רוח:

— שרתי, לא ירעתי מה סבל בא לי ממך ביום מן הימים, אולם רבות הטובות אשר השפעת עלי, וכל אושר-חיים אם היה לי, הלא מטובך באני ומהאהבה אשר אהבתך, ועתה כי באת תחת צל קורתי ואני עני ואביון הלא יקר לי ביקור-חסד זה יותר מאשר ייקר לי לו יכולתי לשוב ולהוציא כספים כאשר הוצאתי בימי קדם.

ובאמרו זאת הביא אותה ברוב צניעות אל ביתו ומשם אל גינתו ובאשר לא היתה נפש בכיתו להתחבר אליה פנה אליה ואמר:

— שרתי, אין נפש בכיתי פי אם האשה הזאת, היא אשת הפועל ההוא, והיא תשהה אתך בחברתך עד אשר אלך ואערוך את השולחן, אף פעם בכל ימי עניו לא הציקתו כמו עתה ההכרה, מה גדלה הצרה אשר באה עליו בפזרו את כל הונו ללא סדר וללא מעצור, אולם עתה הדאיבתו עניותו, כי הנה אין בכיתו דבר לכבד את הגבירה אשר לפניו היה מזמין ומכבד אורחים רבים בגלל אהבתו אותה, וחרב מבוכתו עד אין נשוא, ויקלל את יומו ויהי כיוצא מדעתו, ויבט פה ושם ולא מצא פרוטה ולא דבר לתת בעכוט, והשעה דחקו וגדל רצונו, על אף הכל, לכבד את האשה בדבר-מה, וחסדים לא רצה לבקש לא רק מאיש זר כי אם גם מהפועל אשר בביתו, והנה נפלו מבטיו על הבו האהוב עליו, וירא אותו יושב על מוטו באולמו הקטן, וידע כי אין לו עצה אחרת, ויורד את הצפור, והיא שמנה ועבה, ויאמר בלבו כי טוב יעשה אם ישים את בשרה למאכל לפני אשה כה נכבדה כאורחתו, וימהר לעשות כאשר השב, וימלוך את צואר הבו ויצו על שפחה אחת אשר בכיתו, למרוט את גוצותיו ולנקותו ולהעלותו על השפוד ולצלוחו יפה יפה, ואת השולחן ערך בעצם ידיו, וגם מפות לבנות ונקיות שם עליו, כי עוד נשארו לו מעטות, וישב בפנים עליונות אל הגינה ויאמר אל הגבירה כי הנה מוכנה הסעודה אשר ערך בשבילה ככל אשר השיגה ידו, ותקומנה האשה וחברתה אתה, ויבואו כולם וישבו אל השולחן ויאכלו וייטב האוכל לחכם, והם לא ידעו כי אכלו את הבו היקר, מלבד פידיריגו אשר כבד את הנשים ברוב נימוס ובחן.

הם סעדו את סעודתם, ויקומו ממקומותיהם, וישוחחו ביניהם שיחות רעים, ותאמר האשה כי הגיעה השעה לגלות לו את סבת בואה, ותפן אל פידיריגו ותמתיק אליו דברי חן ותאמר:

— פידיריגו, הלא תחפלא עתה לאומץ רוחי בשמעך מהו הדבר אשר הביאני היום אליך, ואתה זוכר את חייך בימי עשרך וצניעותי, אשר אולי חשבתה לי לאכזריות ולרוע-לבב אולם יודעת אני אל נכון כי לו היו לך בנים עתה או בזמן מן הזמנים וידעת מה עוה אהבת ההורים אליהם, כי אז סלחת לי על עזות רוחי, והנה, אם לך אין ילדים הלא לי יש בן יחיד והגני נכנעת לחוקים השולטים על כל אם ואם

ועו החוקים האלה מאמצני, נגד רצוני ונגד כל נימוס וצדק. לבקש ממך מתת דבר, אשר יודעת אני כי הוא יקר לך מעל לכל; וגם צדקת כי לא השאיר לך רוע מולך דבר אחר לשמחך ולנהמך. הנה הבו אשר טפחת ואשר אליו יוצאת נפש בני החולה, אותו אבקש הפעם מידיך; ואם לא אביאנו לו, כי אז אפחד פן תכבד מחלתו עד אשר יקרה לו אסון ושכלתיו, ועל כן אפנה-נא אליך, לא בשם אהבתך אותי, כי בשמה לא אוכל לדרוש ממך מאומה, כי אם בשם אדיבותך, אשר הפלאך מכל איש לגלותה במעשי הסדיך, ואבקש ממך כי תואיל לתת לי את הבז למען אוכל להתברך כי במתנה זאת הצלת את חיי בני, ואלמדהו להודות לך ולכבדך כל ימי חיך.

וישמע פידיריגו את בקשת הגבירה וידע כי לשוא הבקש ממנו, כי הבז נאכל ואיננו, וישא את קולו ויבך בפניה כי לא עצר כוח לענותה דבר, ותרא האשה את בכיו ותאמר: אין זאת כי אם היטב חרה לו להפרד מהבו המשובח; וכבר רצתה לוותר על בקשתה, אולם התאפקה ותכתה עד אשר יחדל פידיריגו מלבכות וישמיע את תשובתו. ויען פידיריגו:

— שרתי, הלא רצה האל כי רק אותך תאהב נפשי, והי מולי בצרכי ויציקני מדי פעם ויתמרמר לבי עליו; אך קלו כל כאבי עתה נוכח הכאב בו הדאיבני המזל הפעם, אשר לנצח לא אשלים אתו, כי הגה הואלת לבוא הלום אל ביתי הדל, אשר בימי עשרי לא אבית לכבדו, ודבר קטן את שואלת ממני וגא אוכל לתתו לך. ומדוע לא אוכל לעשות את חפצך, שמעי ואספרה במלים מעטות: כאשר שמעתי, כי אבית ברוב חסוך לסעוד על שולחני, ואני בהערצתי את רום כבודך ואת מעלת רוחך אמרתי כי יאה לכבדך במטעמים מובחרים מכל מובחר לפי מיטב יכולתי, ולא במאכל אשר יושם לפני אנשים אחרים, וראיתי כי אין בכיתי דבר טוב ונאה לאכול מלבד הבז אשר עתה תבקשי מידי; והנה הבוקר היה בשרו לפניך על צלחתך, ואני שמחתי בחשבי כי היטבתי להקריבו לך; ועתה, בראותי כי לא כן רצית לקבלו ממני, גדל כאבי כי לא אוכל להעניקך עונג ממנו כחפצך, ורב עצבונני עד אשר לא אדע הנחם לעולם.

ובדברו את הדברים האלה צוה וישליכו אל הדום רגליה את הנוצות ואת הכרעים ואת המקור למען יעידו על דבריו. ותרא האשה ותשמע את כל הדברים, ותהי ראשית דבריה לגעור בו על אשר הרג בז יקר כזה לתת את בשרו מאכל לאשה; אולם אחרי כן שכחה בלבה את אדיבות רוחו אשר גם בעניותו לא עזבתו ותרא כי אפסה תקוהה להשיג את הבז, וגדלה חרדהה על שלום בנה, ותפרד מפידיריגו בעצבון רוחה, ותצא ותשב אל בנה החולה, ולא עברו ימים רבים, ובנה שבק חיים לכל חי, אם באשר גבר עליו הכאב על הבז כי לא ניתן לו, אם בעבור מחלתו אשר כבדה עליו עד לכלותו, והי אכל האם גדול מנשוא, ויעברו עליה ימים רבים, ימי בכי ודמעות ויראו אחיה את אחותם ועודנה צעירה באלמנותה, וידברו על לבה להנשא לאיש, ואף כי לא רצתה האשה לעשות כדבר הנה, אך בראותה כי לא ירפו מלהפציר בה, זכרה את פידיריגו ואת גודל רוחו בהרגו את הבז למען יכבדה, ותאמר אל אחיה:

— לו עליכם טוב, כי אז בחרתי לשבת באלמנותי; אולם אם לא תסורו מרצונכם לתת אותי לאיש, דעו לכם כי לא אנשא כי אם לפידיריגו בן אלברגי.

וילעגו לה אחיה ויאמרו:

— מה זה תדברי, אשה חסרת דעת? מדוע רצית באיש אשר אין פת בסלו ולא פרוטה בכיסו?
ותען להם:

— ידעתי, אחי, כי כדברכם כן הוא; אך משבחת אני בן-אדם הזקוק לעושר, מעושר הזקוק לבן-אדם.

ויראו האחים כי לא תשנה האשה את דעתה, והם ידעו את פידיריגו כי מעלות טובות לו, אף כי עני הוא ואביון, ויעשו כרצונה ויתנהו לו לאשה עם כל נכסיה הרבים, וישמח פידיריגו לאשרו בשאתו אשה אשר מאז ומקדם גדלה אהבתו אליה, וגם עושר רב הביאה לו, והי לאיש אחר, משכיל וחרד לשמור על כספו ולנהל את עסקיו, וירא עם אשתו חיי עונג ואושר, וישבע אתה נחת שנים רבות.